

Nr.234 din 30 iunie 2026

Ministerul Educației și Cercetării

cancelaria@mec.gov.md

angela.prisacaru@mec.gov.md

Cancelaria de Stat

cancelaria@gov.md

AVIZ

repetat la proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (reforma „Restart în educație”)
(număr unic 526/MEC/2026)

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova nr. 06/856/26 din 24.06.2026, privind promovarea spre expertizare a proiectului de lege cu privire la modificarea unor acte normative (reforma „Restart în educație”) (număr unic 526/MEC/2026).

Proiectul reprezintă o centralizare discretă a competențelor în domeniul educației, respectiv, nu satisface plenar principiul constituțional al descentralizării serviciilor publice. Orice îndepărtare a serviciilor de cetățean, în special, în materie de educație – contravine principiului subsidiarității, care *inter alia* este unul din fundamentele Uniunii Europene.

Persistă, nu doar la nivel de percepție, aprecierea generală că proiectul de lege nu contribuie la consolidarea bunei guvernări și democrației locale, respectiv, nu satisface interesele colectivităților locale și ale cetățeanului în materie de educație, în special, în contextul modernizării / reformei administrației publice și aderării la Uniunea Europeană.

Situația în care nici sinteza la proiect nu a fost întocmită distinct, fiind specificată doar retrospectiv consultarea publică și avizarea, cu mențiuni generale în nota de fundamentare – atestă că autorul proiectului nici nu a intenționat să ia în considerație careva propuneri de îmbunătățire a proiectului promovat, ceea ce constituie o încălcare flagrantă a legislației privind consultarea publică a actelor normative.

Prin urmare, CALM nu susține proiectul de lege și reiterează obiecțiile anterioare.

1. Considerăm că proiectul de lege necesită a fi corelat și sincronizat cu pachetul de legi care urmează a fi propus de Guvern spre examinare în contextul reformei administrației publice, în care se vor preciza dimensiunile și competențele autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea.

2. Pentru promovarea unei astfel de reforme radicale în educație, Ministerul Educației și Cercetării necesită mai întâi să elaboreze și să prezinte analiza impactului de reglementare, atât la prezenta reformă numită generic „Restart în educație”, cât și la precedentă reformă similară numită „Reforma restart”, care ar trebui să arate avantajele și dezavantajele reformelor.

3. Cu regret, persistă impresia că în Republica Moldova trebuie să aparții unui grup etnic minoritar sau să fii vorbitor de o altă limbă decât româna, ca să poți pretinde și aștepta privilegii în reglementări. În acest sens, este legitimă întrebarea - care este temeiul privilegiului de reglementare al UTA Găgăuzia, de a i se propune să dețină competențe distincte în educație, în raport, cu capitala, municipiul Chișinău, dar și cu municipiul Bălți (care se lipsesc prin proiect de aceste competențe proprii), care potrivit Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală – dețin statut legal special și au capacitatea de administrare a tuturor responsabilităților în educație. Această impresie este fortificată și de propunerea de i se acorda un statut

special raionului Taraclia (în Conceptul Guvernului privind reforma administrației publice locale), chiar dacă un asemenea statut privilegiat (municipalizare) îl merită și celelalte unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea (de ce nu?).

4. Proiectul reprezintă o centralizare a competențelor în domeniul educației, respectiv, nu satisface plenar principiul constituțional al descentralizării serviciilor publice, consacrat de Art. 109 din Constituția Republicii Moldova.

Art. 109 (Principiile administrației publice locale), din Constituție prevede expres că: „Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, **descentralizării serviciilor publice**, eligibilității autorităților administrației publice locale și consultării cetățenilor asupra problemelor locale de interes deosebit”. Prin urmare, **descentralizarea este un principiu constituțional obligatoriu**, nu doar o opțiune de politici publice.

Carta europeană a autonomiei locale, ratificată de Republica Moldova în anul 1997, de asemenea, consacră dreptul colectivităților locale de a soluționa și gestiona o parte importantă a treburilor publice, bazat pe principiul subsidiarității și a autonomiei financiare locale, dar și pe consultarea autorităților locale și structurilor asociative ale acestora în problemele care le privesc.

O dovadă directă a afectării descentralizării reprezintă și modificarea prin proiect a Legii privind descentralizarea administrativă nr. 435/2006, care consacră la nivel legal principiile descentralizării, transferul competențelor, autonomia decizională și financiară, subsidiaritatea și responsabilitatea autorităților publice locale.

Amintim, că **subsidiaritatea**, presupune că atribuțiile publice trebuie exercitate de autoritatea **cea mai apropiată de cetățean**, cu excepția cazurilor în care acestea pot fi realizate mai eficient la un nivel superior, iar **descentralizarea** apropie decizia de cetățean, permite participarea comunității la luarea deciziilor, crește responsabilitatea aleșilor locali, întărește autonomia locală și este o **expresie a democrației locale**.

Descentralizarea este justificată și economic, prin eficiența furnizării serviciilor publice, adaptarea deciziilor la nevoile locale, utilizarea mai eficientă a resurselor și stimularea dezvoltării economice locale, reducerea supraîncărcării administrației centrale și servicii publice mai rapide și mai adaptate.

În contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană, **descentralizarea este privită ca o condiție pentru buna guvernare**, absorbția fondurilor europene, dezvoltarea regională și consolidarea capacității administrative locale. Respectiv, atât Comisia Europeană, cât și Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (inclusiv în ultimul său document posmonitorizare, din anul 2025) **au recomandat în repetate rânduri Republicii Moldova aprofundarea descentralizării**, constituind angajamentele asumate în procesul de integrare europeană.

Prin urmare, **descentralizarea** nu ține doar de o „reformă administrativă”, ci constituie **un principiu fundamental al organizării statului și al autonomiei locale în Republica Moldova**.

5. Referitor la atribuțiile APL în domeniul învățământului extrașcolar – considerăm că aceste competențe necesită a fi atribuite doar autorităților administrației publice locale de nivelul întâi (nu și al doilea).

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal, expert CALM